

Publiskās pārvaldes vienotā datu telpa

Dita Gabaliņa, Aldis Viļums, Rolands Rihters

24.09.2014

Vienotā datu telpa: mērķis

- Īstenot nepieciešamos pasākumus, lai valsts pārvaldes dati būtu tehniski un tiesiski pieejami, tie būtu proaktīvi publicēti, kā arī tiktu sekmēta to izmantošana jaunu risinājumu radīšanā. [Informācijas attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam]
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu (*PSI direktīva*) ieviešana

Vienotā datu telpa: principi

- **Informācijas resursa jēdziena ieviešana un IR pārvaldības iedibināšana**
 - IR pārzinis/turētājs
 - IR identificēšana, klasificēšana, pieejamības nodrošināšana
 - IR – plašāks jēdziens, datu kopa - šaurāks
- **Vienota datu telpa - valsts pārvalde – viena/vienota publiska persona**
 - Datu apmaiņa notiek viena subjekta ietvaros, ievērojot personas datu aizsardzību un «*need to know*» principu bez līgumu slēgšanas u.c.
- **Publiska finansējuma ietvaros radīti dati ir publiski**
- **Ērti un viegli izmantojami koplietošanas risinājumi šo principu atbalstam**
 - Savietotāja attīstība
 - Vienotās datu piekļuves vietnes attīstība
 - Galveno reģistru pieslēgšana

Jauns jēdziens - informācijas resurss

- Informācija un spēja to efektīvi apstrādāt – būtisks organizāciju sekmīgas darbības priekšnoteikums
- Informācija organizācijā tiek pārvaldīta kā **resurss** - līdzīgi kā finanšu/personāla/fiziskiem u.c. resursiem
- **Informācijas resurss (IR)** - loģiski saistīts informācijas kopums, kas izmantojams noteiktas funkcijas, uzdevuma vai sabiedrības vajadzību nodrošināšanai
 - IR var tikt apstrādāts gan datorizēti (Excel, IS), gan nedatorizēti (ieraksts žurnālā)
- **Valsts informācijas resurss** – informācijas resurss, kas paredzēts
 - Normatīvajos aktos noteiktas valsts pārvaldes funkcijas un uzdevuma izpildes nodrošināšanai vai sabiedrības vajadzību nodrošināšanai
 - Ārējai izmantošanai (citas iestādes vai sabiedrībai), kas pamatota ar normatīvajos aktos noteiktu valsts pārvaldes funkciju vai sabiedrības vajadzību
- Mērķis - elektronizēt visus valsts IR (bet ne obligāti vēsturiskos)

VIENOTĀ DATU TELPA – 4 SADARBSPĒJAS LĪMEŅI

Vienotā datu telpa: juridiskais līmenis

- Mērķis – izveidot vienotās datu telpas tiesisko bāzi, kas, cita starpā, atbalsta informācijas resursu savietojamību un informācijas sistēmu sadarbību, citus izvirzītos mērķus
- Piedāvātais risinājums:
 - **Likumā noteikti principi:**
 - vienota datu telpa - valsts pārvalde – viena/vienota publiska persona
 - publiska finansējuma ietvaros radīti dati ir publiski (izņemot tiesību aktos noteiktos ierobežojumus)
 - Izveidots informācijas resursa jēdziens, noteikta IR klasifikācija
 - Iedibināti IR pārvaldības principi, nosakot IR pārziņa un turētāja atbildību, prasības IR pārvaldību visā tās dzīves cikla laikā (radīšana, aktualizēšana, datu apmaiņa / publicēšana, arhivēšana vai dzēšana, izmantošana pētniecībai, anonimizēšana u.c.),
 - Ņemta vērā virzība fizisko personu datu regulējumā ES
- **Datu licences**

Vienotā datu telpa: organizatoriskais līmenis

- Mērķis – izveidot tādu organizatorisko struktūru, kas sniedz pietiekamu atbalstu, lai varētu ieviest, pārvaldīt, uzturēt un tālāk attīstīt izveidotos risinājumus, sasniedzot plānotos rezultātus
- Piedāvātais risinājums:
 - Noteikta atbildība par standartu izveidošanu un publicēšanu (datu kopas, metadati, formāti, protokoli, datu struktūras, identifikācija u.c.) un ir resursi šo jautājumu risināšanai
 - Noteikta katra IR pārziņa atbildība
 - Noteikta atbildība par koplietošanas komponentu darbināšanu
 - Pieejams atbalsts
 - Kompetenču centri

Vienotā datu telpa: semantiskais līmenis

- Mērķis – veikt nepieciešamos pasākumus, tai skaitā izvēlēties vai radīt un ieviest standartus, kas atbalsta informācijas resursu savietojamību un informācijas sistēmu sadarbību un ir lietderīgi izmantojami ilgtermiņā
- Piedāvātais risinājums:
 - **Standartizācijas un metodiskās vadības procesu iedibināšana**
 - **Atvērtu standartu izmantošana**
 - **Vienotu klasifikatoru izmantošana**
 - **Dažādiem scenārijiem piemērojams risinājums**
 - **IR katalogs**
 - **Vienots metadatu formāts**
 - **Koncentra iedziens. vārdnīcas. identifikācijas iautāiumi**

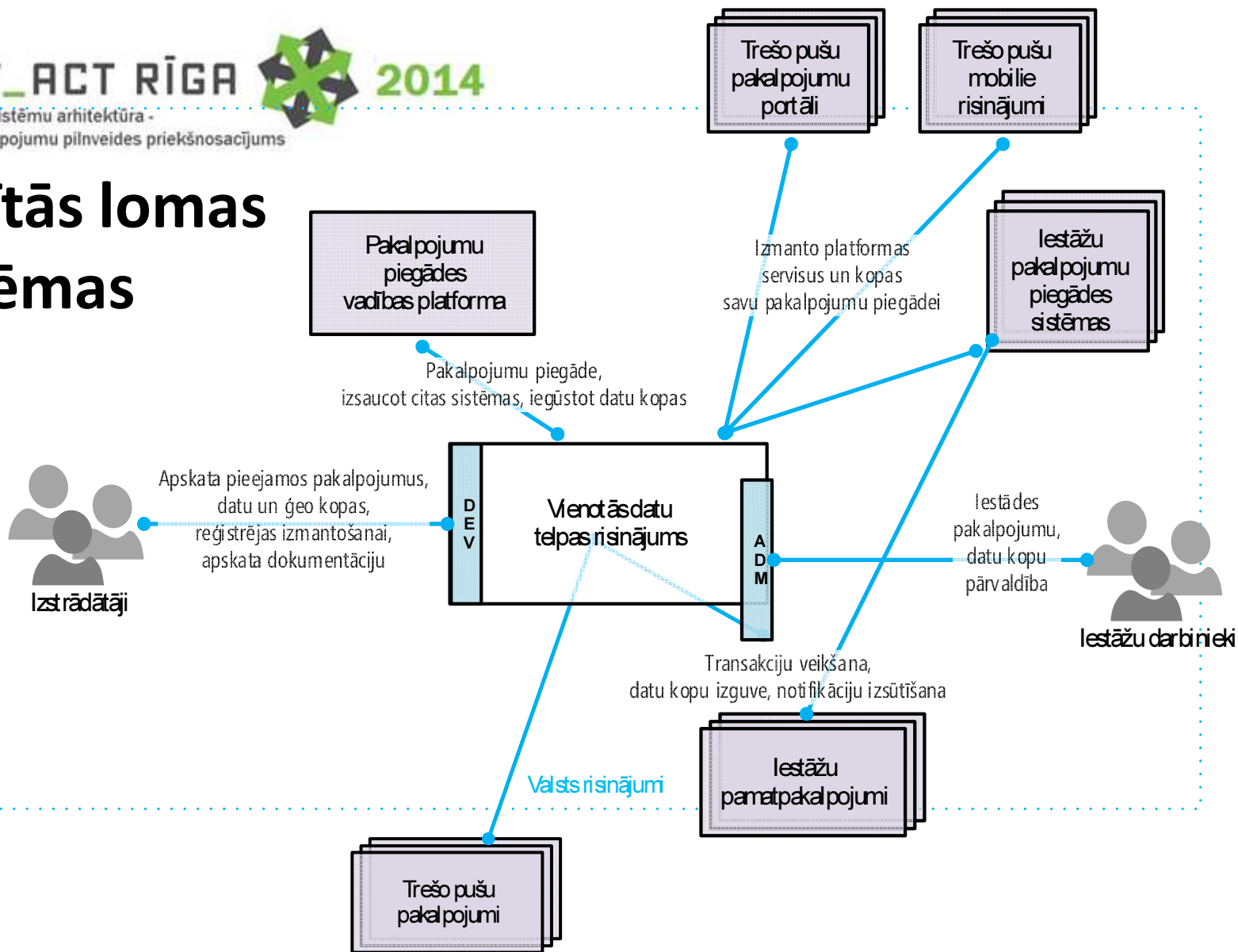
Vienotā datu telpa: risinājumu un tehniskais līmenis

- Mērķis – izveidot koplietošanas komponentus un risinājumus sākotnēji pilota iestādēs, lai realizētu VDT principus atsevišķiem informācijas resursiem, (kuru pieejamība dotu vislielāko atdevi)
 - **Uzsākta koplietošanas risinājumu izmantošana IR pārvaldībai, datu publicēšanai un apmaiņai**
- Piedāvātais risinājums:
 - **Centralizēts datu portāls (*marketplace*)**
 - **Izmaiņas koplietošanas datu savietotājā**
 - **Centralizēts datu izplatīšanas (kešošanas) risinājums**
 - **«Mazo» reģistru koplietošanas risinājums**

RISINĀJUMA LOĢISKĀ ARHITEKTŪRA

Iesaistītās lomas un sistēmas

Loģiskie komponenti

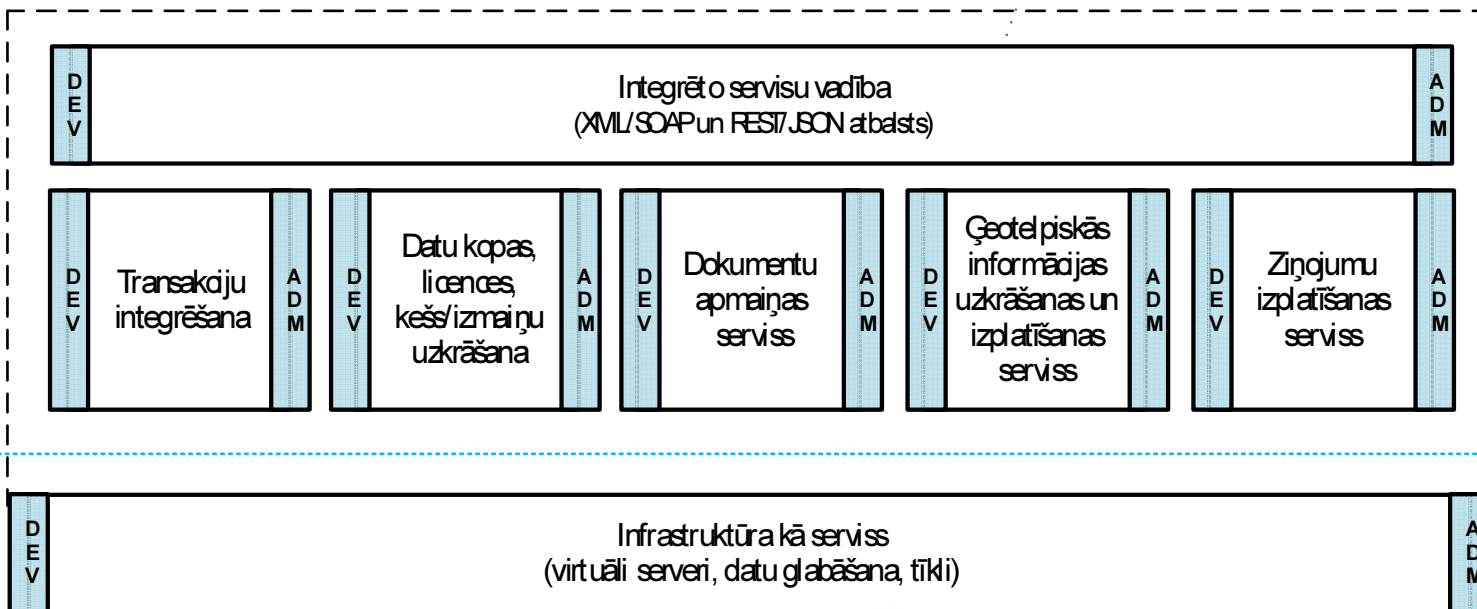
Izstrādātāji

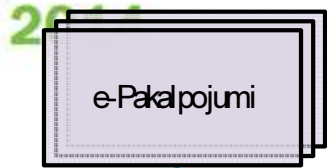

Iestāžu darbinieki

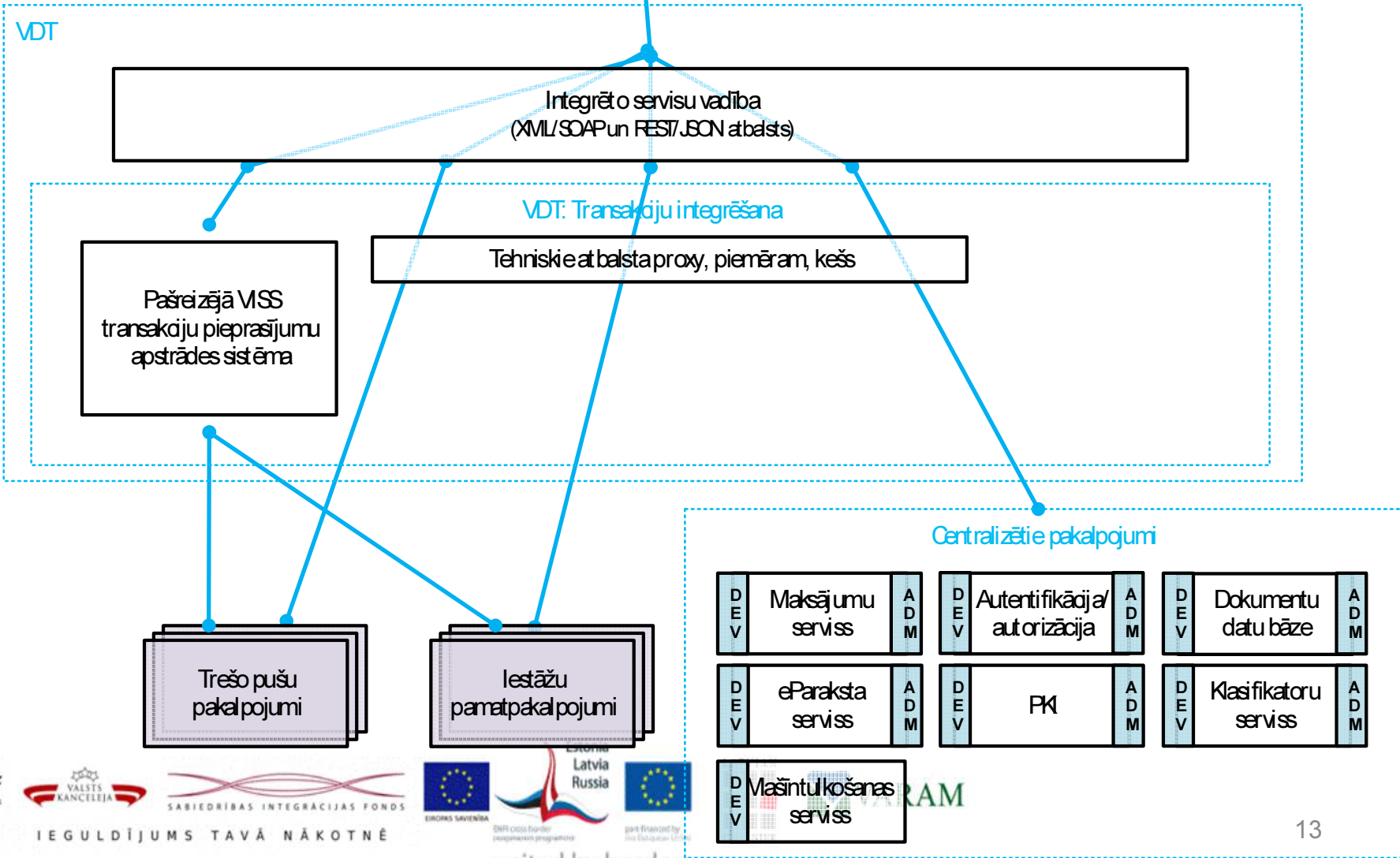
Servisu reģistrēšana/
virtuālizācija, apraksts, audits,
izsaukumu monitorings,
autentifikācija un autorizācija,
ziņojumu tipa/protokola
transformēšana

Vienotās datu telpas (koplietošanas) risinājums

Transakciju integrēšana

ĢEOTEPLISKĀS INFORMĀCIJAS VIENOTĀ DATU TELPA

Ģeotelpiskās informācijas vienotā datu telpa

- Daļa no vienotās datu telpas, kas risina tos pašus uzdevumus un cenšas sasniegt tos pašus mērķus
- Specifiski formāti, standarti un funkcionālās prasības datu piekļuvei un izmantošanai

Pamats, uz kura balstīties

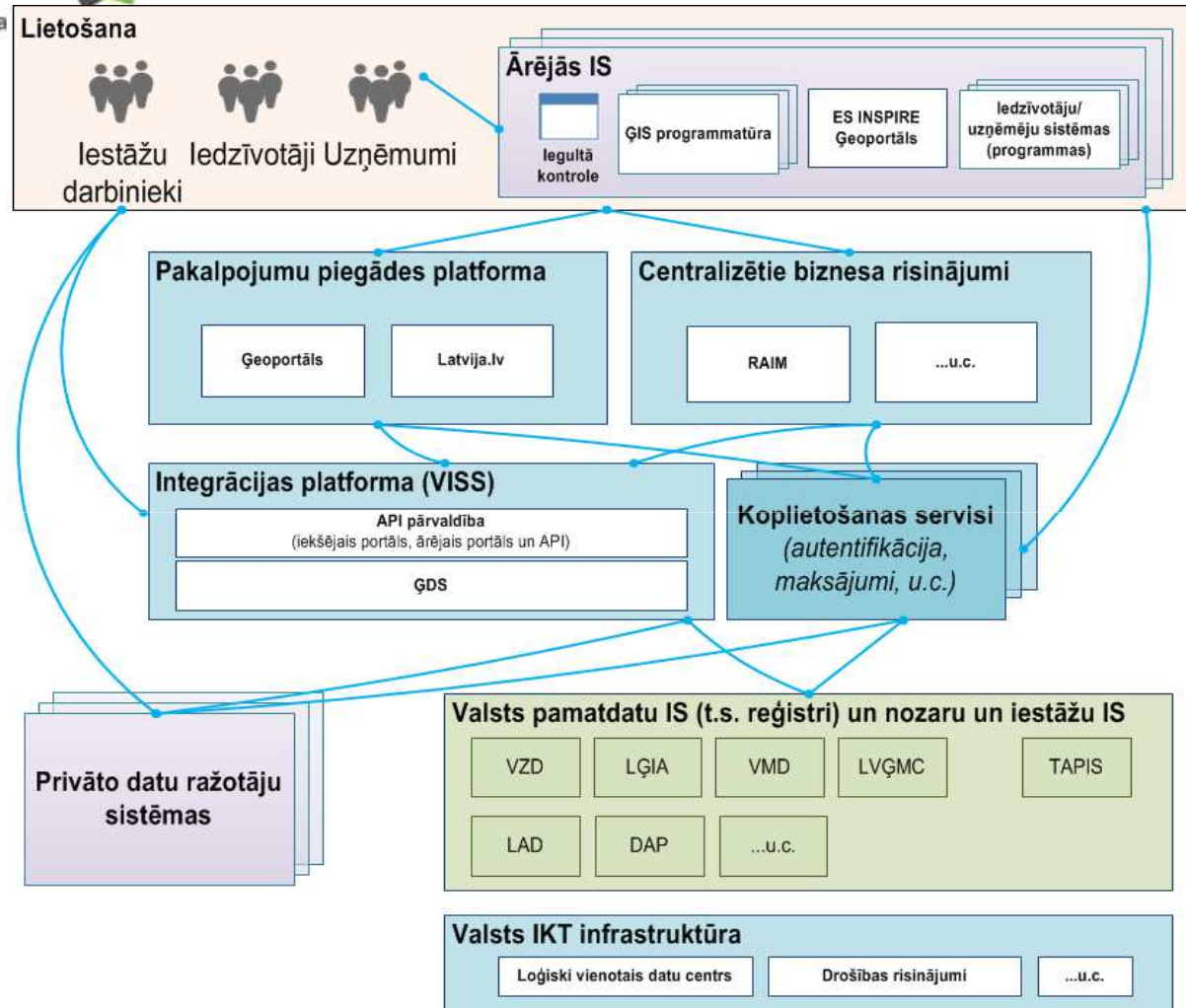
- Industrijas standarti (pamatā Open Open Geospatial Consortium WMS, WFS, WCS <http://www.opengeospatial.org>)
- INSPIRE (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK)
 - Latvijas Ģeoportāls
- Latvijā spēcīga ģeotelpisko datu industrija

Valsts ģeotelpiskās informācijas pieejamības nodrošināšana

- **Ģeotelpisko datu savietotājs (ĢDS) un Geoportāls – gatavs, koncepcijai atbilstošs mehānisms ģeotelpisko datu izplatīšanai uzņēmumiem un sabiedrībai**
- **Jāattīsta normatīvais ietvars:**
 - Visiem valsts ģeotelpiskajiem IR jābūt pieejamiem caur ĢDS un Geoportālu
 - Publiski finansētiem datiem jābūt pieejamiem bez maksas (apskates režīmā ģeoportālā un WMS servisa veidā)
 - Vienotas tehniskās prasības (standarti, ātrdarbības nosacījumi, lietojamība)
- **Atbilstoša ĢDS un Geoportāla attīstība valsts ģeotelpiskās informācijas vienotā pieejas punkta lomas nodrošināšanai**
 - Integrācija ar datu portālu, koplietošanas komponentu attīstība
 - Centralizēta datu krātuve

GIS risinājumu pārskats

Valsts ģeotelpiskās informācijas kompetences centra radīšana

- Centra iespējamie uzdevumi aptver gan risinājumu kompetenci gan metodisko kompetenci nozarē:
 - Koordinēt ģeotelpisko datu attīstības darba grupu darbu (standartizācija, normatīvā bāze u.c.)
 - Ģeotelpiskās informācijas politikas īstenošanas kontrole un koordinēšana (INSPIRE ieviešana, vienotā ģeotelpiskā datu telpa, standartu izmantošana)
 - ĢDS un Geoportāla funkcionālās attīstības nodrošināšana
 - Valsts ģeotelpisko IR izplatīšanas nodrošināšana
 - Konsultatīvais atbalsts

Galvenās aktivitātes nākamajam pārskata periodam

- **Dati**
- Ģeoportāla, ĢDS un saistīto risinājumu attīstība
- Kompetences centra radīšana

CONTACT RĪGA 2014

Informācijas sistēmu arhitektūra -
publisko pakalpojumu pilnveides priekšnosacījums

DISKUSIJA